

POSUDEK OPONENTA HABILITAČNÍ PRÁCE

Masarykova univerzita

Uchazeč

Mgr. Adrián Agricola, Ph.D.

Habilitační práce

Relative Age Effect: Vplyv dátumu narodenia na športovú výkonnosť

Oponent

Prof. PaedDr. Jaromír Šimonek, PhD.

Pracoviště oponenta,
instituce

Univerzita Konštantína Filozofa v Nitre, Pedagogická fakulta, Katedra telesnej výchovy a športu.

Predložený habilitačný spis je koncipovaný ako metaanalytická štúdia poskytujúca analýzu 138 vedeckých prác zaoberajúcich sa problematikou vplyvu dátumu narodenia (RAE) na športovú výkonnosť mladých športovcov. Autor si stanovil cieľ, zistiť silu vplyvu RAE v jednotlivých štúdiách ako aj v celom súbore i oddelene podľa pohlavia. Sekundárnym cieľom bolo zistiť veľkosť vplyvu podľa ontogenetického štádia, výkonnostnej úrovne a druhu športu. Vzhľadom k nárastu vedeckých publikácií z danej problematiky vo svetovej literatúre možno usudzovať na dôležitosť riešenej problematiky. **Tému habilitačnej práce preto môžeme považovať za aktuálnu.**

Autor spracoval habilitačnú prácu na 131 stranách textu s 35 stranami príloh. Pomer teoretickej a výskumnej časti je adekvátny. Teoretickými východiskami sú práce týkajúce sa športového tréningu, motoriky človeka, výberu talentov v športe, teórie „vplyvu veku“ (RAE) ako aj tzv. bio-bandingu. Detailne sú popísané kľúčové pojmy a oblasti, ktoré sa s touto problematikou spájajú. Čiastočne nadbytočnými sa zdajú byť časti venované charakteristike jednotlivých pohybových schopností. Namiesto toho by sa hodilo skôr prehliť kapitulu o najnovších výskumoch v oblasti genetického vplyvu na športový výkon. Podstatne zaujímavejšou sa javí kapitola 1.3 Bio-banding, v ktorej sú predkladané pre a proti navrhovanému deleniu hráčov do družstiev podľa biologického veku a nie podľa kalendárneho veku, čím by sa zotrelí individuálne rozdiely spojené s biologickými diferenciami. Použitá literatúra obsahuje prevažne zahraničné, časopisecké, anglicky písané články a monografie, väčšina z nich nie je staršia ako 10 rokov.

V ďalšej časti **literárneho prehľadu** sa habilitant vyjadruje k identifikácii a výberu talentov pre šport vo vzťahu k teórii RAE. Možno súhlasiť s tvrdením, že nesprávny odhad potenciálu mladého jednotlivca a následne nesprávny výber talentu výrazne prispieva k tvorbe vplyvu RAE. K tejto časti práce by som mal otázku: Dokáže moderná veda určiť pomer medzi genetickými faktormi, vplyvmi environmentu a RAE vzhľadom na efektívnosť výberu mladých talentov pre šport?

Tréningová prax ukazuje, že starší jedinci sú často považovaní za talentovanejších, v dôsledku čoho je im venovaná väčšia pozornosť v tréningovom procese a často sú zaraďovaní do vyšších vekových kategórií. Domnieva sa habilitant, že vplyv RAE sa bude prejavovať pri výbere hráčov do reprezentačných družstiev v rôznych vekových i pohlavných výberoch?

Ciele výskumu sú založené na dôkladnom poznaní teoretických východísk a sú zhmotnené vo výskumných otázkach (VO1 a VO2).

Metodika – autor sa rozhodol pre využitie metaanalýzy 138 výskumných štúdií pre sumarizáciu a syntézu výskumných dát. Postupoval správne od poznania, že neúspech nájsť významné výsledky môže byť podmienený štatistickou silou jednotlivých štúdií. Napriek tomu, že metodika jednotlivých štúdií sa častokrát navzájom líšila, autorovi sa podarilo získať prehľad o súčasnom stave poznania RAE. Správne uprednostnil vecnú analýzu (test vecnej významnosti) pred štatistickou, ktorá nemusí vždy poskytnúť výsledok, ktorý sa dá využiť v reálnej praxi. Výhodou štúdie je aj skutočnosť, že na rozdiel od primárnych dát z jednotlivých výskumov, ktoré boli založené na zámernom výbere, autor využil všetky dostupné štúdie, ktoré sa problematikou RAE zaoberali v ostatných 10 rokoch, teda sú aktuálne. Jednotlivé použité štúdie sú zosumarizované abecedne v prílohách práce.

Vlastná realizácia analýzy bola náročná najmä z hľadiska organizačného, ale aj časového, pretože išlo o výskum v rokoch 2008-2018. Pozitívne hodnotím počet probandov (oboch pohlaví) – $n = 4.111.637$.

Výsledky práce sú prezentované diferencovane podľa pohlavia, veku a jednotlivých športov a graficky vizualizované. V kapitole diskusia habilitant konštatuje splnenie cieľov výskumu a poukazuje na skutočnosť, že existujú len 2 podobné metaanalytické štúdie, ktoré navyše nepodávajú výsledky komplexne, ale len čiastkovo pre ženské či mužské kolektívy a jednotlivcov. Prednosťou metaanalýzy habilitanta je šírka a komplexnosť záberu výskumu a skutočnosť, že výsledky preukázali vyššiu silu vplyvu RAE ako sa ukázalo v iných čiastkových štúdiách. V odporúčaní autor konštatuje, že napriek mnohým výsledkom a odporúčaniam športová prax ešte stále (dostatočne alebo vôbec) nevyužíva poznatky o vplyve RAE na športový výkon a pri výbere hráčov sa tieto informácie neberú do úvahy. Celkovo hodnotím uvedenú kapitolu pozitívne a konštatujem jej dobrú odbornú aj formálnu úroveň. Kapitolu Diskusia hodnotím pozitívne. Autor porovnáva dosiahnuté výsledky s výsledkami iných zahraničných autorov, následne ponúka odporúčania. Závery práce sú podrobne spracované a dávajú námety na ďalšie výskumné sledovania v tejto problematike. Habilitant priniesol svojou prácou zaujímavé poznatky pre rozvoj športovej kinantropológie a taktiež pedagogickej praxe. Cenný je aj jeho postoj na úrovni vedeckej skepsy vyjadrený v limitoch práce.

Po **formálnej, štylistickej a jazykovej stránke** je práca na výbornej úrovni. Je prehľadná a ľahko sa v nej orientuje. Autor taktiež vynaložil množstvo námahy na formálne spracovanie príloh. Habilitant sa vyjadruje na odbornej úrovni a využíva kritické myslenie.

Dotazy oponenta k obhajobě habilitační práce:

1. Platí vplyv RAE pre všetky vekové kategórie športovcov a pre všetky športové odvetvia?
2. Prejavuje sa RAE aj v individuálnych športoch? Ak áno, existujú o tom vedecké štúdie?
3. Aký vplyv má RAE na psychiku mladých športovcov v pubertálnom veku?

Zhrnutie: Habilitant predložil kompaktný spis, ktorého výstupom je sumarizácia a syntéza výsledkov 115 štúdií s probandmi mužského a 57 ženského pohlavia, ktoré sledovali vplyv efektu veku na športový výkon športovcov v rôznych vekových a výkonnostných kategóriách. Za hlavný prínos habilitačnej práce pre rozvoj športovej kinantropológie považujem súhrnný pohľad habilitanta na problematiku RAE v športe. Medzi nové poznatky možno zaradiť aj aplikáciu teórie RAE na tri vybrané športy (ľadový hokej, tenis a futbal), kde sa preukázal významný vplyv RAE v celom súbore probandov, pričom bol vyšší u mužského pohlavia. Ako kritické vekové kategórie sa ukázali starší školský vek a dorast. Záverom môžem konštatovať, že napriek spomenutým pripomienkam hodnotím prácu Mgr. Adriána Agricolu PhD. pozitívne.

Závěr

Habilitační práce Mgr. Adriána Agricolý, Ph.D. Relative Age Effect: Vplyv dátumu narodenia na športovú výkonnosť **splňuje** požiadavky standardne kladené na habilitační práce v oboru Kinantropologie..

Nitra dne 30. 7. 2021

prof. PaedDr. Jaromír Šimonek, PhD.

.....

podpis